

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Hvmanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 1. Quidnam hypostasis, seu persona superaddat naturæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Habitum intelligunt indumentum: sed hoc iuxta eam metaphoram intelligendum; quā natura humana dicitur *Templum, Domus, Tabernaculum Verbi.*

Similitudines autem illę quas Patres adferunt, non exaquant rei veritatem; sed ex parte tantummodò eam explicant.

Obijciunt Secundò, Christus fuit à Patre defertus; vt patet Psalm. 21. vers. 2. & Marth. 27. vers. 46. Atqui filius Dei non potest à Patre deferri: ergo &c. Ita Theodoretus in 4. Anathematismo.

Respondeo; Filius Dei poterat deferri non secundum formam Dei, sed secundum formam ferri quam acceperat, dum à Patre non fuit protectus, & nullā consolatione refectus.

Obijciunt Tertiò, Verbum assumpsit hominem: ergo personam. Patet consequentia, quia nihil potest esse homo existens in rerum naturā, quin sit persona. Antecedens probatur, quia hoc sepe asserit Augustinus, vt libro de agone Christiano, cap. 11. & alibi. Et in Hymno: *Tu ad liberandum suscepturus hominem, non horruisti Virginis uterum.*

Confirmatur Primò, Quia quod non est assumptum, non est curatum; vt Damasc. ait lib. 3. de fide cap. 6. ergo si persona hominis non est assumpta, non est curata.

Confirmatur Secundò, Quia Christus dicitur *Homo Deifer* à Basilio in Psalm. 59. Et, *Homo dominicus* ab August. lib. 83. qq. qu. 36.

Respondeo, Quidam non improbant illum modum loquendi: *Verbum assumpsit hominem*: vt Scotus, Bonauentura, imò Ludouicus Viues in lib. 9. de Ciuitate cap. 17. ridet Theologos cum improbant: Verum alij passim non probant propter Nestorianos: sed sibi inueniatur, piè est explicandus; nempe, vt homo, non rem assumptam, sed terminum assumptionis denotet, hoc sensu: *Assumpsit hominem*; id est, naturam humanam, vt esset homo: Sicuti si dicas, Rex assumpsit feruum, id est, conditionem ferulem. Vel ita intelligendus est ille loquendi modus, vt homo accipiatur pro naturā humanā; ad designandum integram naturam humanam esse assumptam.

Ad Primam Confirmationem: Damascenus tantum vult dicere, nihil ad rationem humanæ naturæ pertinens, esse relictum; quia alioqui non esset curatum; vt, si Verbum non assumpsisset verum corpus, vel veram animam rationalem, aut mentem humanam. Modus autem subsistendi humanæ naturæ proprius non pertinet ad integritatem naturæ.

Ad Secundam Confirmationem: Basilius non dicit Christum esse *Hominem deiferum*, sed *carne esse deiferam*: quomodo etiam posset dici *Animiferæ*. Nec mirum, cum dicatur *Templum, Domus, Tabernaculum Dei*: nam in ea habitat diuinitatis plenitudo corporaliter, id est, tamquam in proprio corpore substantialiter vnito. Locutio autem illa: *Christus est homo dominicus*, reprehenditur à D. Thoma infra quæst. 16. art. 3. Et retractatur ab August. lib. 1. retract. cap. 29. nam erat Dominus per essentiam.

Obijcitur Quartò, In Deo natura & persona non differunt: ergo si est facta vnio in personā, etiam in natura: qui est error Eurychetis.

Respondeo, Inter naturam diuinam & personam, est quædam differentia virtualis seu emittens; quæ sufficit vt vnio dicatur facta in personā, non in naturā: Sicut sufficit vt persona generet, non naturā; vt persona sit incommunicabilis, non natura.

ARTICVLVS III.

Utrum vnio Verbi facta sit in hypostasi?

Sensus est: Utrum in mysterio Incarnationis, natura humana vnita sit diuinitati in eadem hypostasi.

Conclusio est affirmatiua. Et de fide, definita expressè in Synodo V. actione 4. can. 5. & in Synodo III. canone 3. & 4. Vide Diuum Thomam.

Notandum est hanc Conclusionem non differre à Conclusionem Articuli secundi, nisi verbis: Nam idem est hypostasis & persona; tantummodò nomen hypostasis est generalius; nam significat omne suppositum substantiæ, siue sit rationale siue irrationale: persona autem significat suppositum naturæ rationalis; quale est diuinum, angelicum, & humanum. Vnde ex parte substantiæ nulla est differentia inter personam & hypostasim; sed solum ex parte naturæ rationalis vel irrationalis. Cum ergo in Christo vtræque natura sit rationalis seu intelligens, si in ipso essent duæ hypostases, essent duæ personæ; essent enim duo supposita naturæ rationalis. Posuit tamen Diuus Thomas hunc Articulum propter quosdam, qui vel ignorantia significationis istarum vocum, vel certè declinandæ inuidiæ hæreses Nestorianæ, negabant quidem in Christo esse duas personas: tamen affirmabant esse duas hypostases; & ita sub alijs verbis hæresim eandem introducebant. Circa hunc Articulum occurrunt duo dubia.

DVBIVM I.

Quidnam hypostasis seu persona superaddat naturæ?

Omnes varijs opinionibus, quas recenset Caietanus quæst. 4. art. 2. duæ sunt præcipuæ. Prior est, Hypostasim, seu suppositum, seu personam, nihil reale addere super naturam indiuiduam; sed solum duplicem negationem: nempe, non esse actu in alio, nec ad id aptum esse; scilicet aptitudine naturali: quæ duplex negatio sequitur intrinsicam perfectionem existentiæ, quam habet natura substantialis indiuidua; sequitur, inquam, nisi diuinitus præueniatur. Hanc sententiam tenet Scotus in 3. dist. 1. quæst. 1. artic. 3. & Gabriel distinct. 4. quæst. 1. in principio, quamuis ponat quadruplicem negationem includi in personā. Ab eadem sententia, in re non differt Durandus in 1. dist. 34. quæst. 1. & Henricus Quodlib. 4. quæst. 3. Ad eandem videtur omnino accedere Alexander Alensis parte 3. quæst. 4. memb. 6. & quæst. 6. memb. 3. & Bonauentura in 3. dist. 5. art. 2. quæst. 2.

Sed

17
2. Obiect.
quod Christi
fuit fuerit
à Patre
defertus.

18
3. Quod
assumpsit
hominem.

Explicatur

Quomodo
differens
hypostasis
& perso-
na.

Duplex
negatio
Scoti.

Improbabilis.

Sed plerisque hac tempestate hæc sententia videtur improbabilis. Primò, Quia si ratio personæ completur in negatione, non poterimus in Trinitate concipere tres positivas personalitates. Secundò, Non poterit suppleri per positivam personalitatem Verbi: quomodo enim negatio supplebitur per positivum quid? Tertio, Concilia ex eo quod humanitas sit assumpta ad alienam personam, concludunt ipsam carere propria personalitate: ergo caret aliquo positivo; alioqui nihil aliud dicerent, quam naturam assumptam non mansisse inassumptam; quod est ridiculum. Quarto, Ratio personæ pertinet ad complementum substantiæ: ergo non potest consistere in solis negationibus. Antecedens Probat, Quia si non pertineret ad substantiæ complementum, humanitas Christi esset substantia omni ex parte completa; ac proinde non posset uniri Verbo, nisi accidentaliter, quod omnino dici non potest.

22
Hypostasis superaddit naturam proprietatem quantum ad positivum.

Altera sententia est: Rationem hypostaticam addere naturæ proprietatem quandam positivam & realem, distinctam ab illa, non tamen tamquam rem à re: sed tamquam modum à re. Est communior sententia Doctorum hoc tempore. Eandem in re tenet Caietan. quæst. 4. art. 2. quamvis dicat distingui realiter à naturâ; sed intelligit, non tantum ratione: fallitur tamen, dum putat hunc modum esse priorem ipsâ existentia, tamquam necessariam dispositionem ipsius naturæ, ut sit apta existere.

23
Quatuor consideranda in suppositio creato.

Pro cuius intelligentiâ, Notandum est in omni supposito creato quatuor considerari posse: Primò, Natura specifica, quæ secundum se, est communis omnibus individuis. Secundò, Differentia individualis, quæ naturæ accedens constituit hoc individuum; v. g. hanc naturam humanam. Tertio, Existentia, quæ concipitur veluti modus naturæ individua, per quem ipsa est extra causas suas, & entitas actualis; nulla enim natura est capax existentia, nisi contracta ad esse singulare. Quarto, Considerari potest modus quidam illius existentia, ratione cuius natura existat per se, vel in alio. His positis,

24
Ratio hypostatica est modus existendi per se.

Existentia præcisè considerata, est in differens ad esse per se, vel in alio.

Dico, Hunc modum existendi per se, esse rationem hypostaticam. Primò, Quia ultimo complet existentiâ, facitque ut res per se existat, nulli alteri adhærens. Secundò, Quia existentia huius humanæ naturæ præcisè considerata, non includit in suâ ratione formali esse actu per se, aut esse in alio; sed ad utrumque quodammodo est indifferens: Sicut existentia accidentis præcisè considerata, non includit in ratione suâ formali esse actu in alio, vel esse per se; sed solum, esse extra suas causas: ergo hæc existentia potest utroque modo modificari. Atqui esse in alio, addit ipsi modum quemdam realem; cur non etiam esse per se addat illi modum realem? id est, ita esse, ut ei repugnet esse in alio: quod proprium est hypostasis seu suppositi.

Tertio probatur & explicatur exemplis, quæ rem hanc nonnihil elucidare poterunt.

Declinatur exemplis 1. Accidentium Eucharistia.

Primò, Exemplo accidentium in Sanctissimâ Eucharistiâ: Sicut enim accidentia in Eucharistiâ; cum existunt sine subiecto, habent quidem eandem existentiam quam habebant cum essent in subiecto, non tamen habent eundem existendi modum: quia cum sunt in subiecto, existunt

in alio, in quo recumbunt, & à quo terminatur eorum existentia: cum autem existunt sine subiecto, habent alium existendi modum. Pari ratione, humana natura in Christo, & in nobis, habet diuersum existendi modum, licet existentiam omnino similem: in Christo enim humana natura existit in alio, nempe in personâ Verbi, à qua eius existentia terminatur; ideoque non constituit propriam personam humanam, cum suâ personalitate careat, nempe *illo modo subsistendi in se*: In nobis autem, non existit in alio, sed in seipsâ, terminans ipsa suam existentiam: unde habet alium modum, qui est, *suam existentiam terminare*, cum quo modo ipsa natura constituit personam humanam.

Secundò, Exemplo aliarum substantiarum. ^{2. Gutta aquæ separata. Ex deum constantia.} Nam gutta aquæ, dum suo termino clauditur, suam habet hypostasim; dum alteri adhærescit amisso suo termino, amittit hypostasim: atqui, hic terminus est quid reale; Nempe modus quidam materiæ & formæ, quo intra tales fines continetur, nec alteri potest adglutinari.

Tertio, Similes terminos inveniuntur in quantitate & in qualitatibus, quatenus intenduntur & extenduntur. ^{3. Quantitatis & qualitatis.}

Itaque personalitas, seu ratio hypostatica, nihil aliud addit naturæ actuali in creaturis, quam ²⁵ *modum illum existendi in se*, secundum quem, res dicitur esse in se, & non in alio.

Porro hic modus est duplex; scilicet exterior quo substantia ita exterius terminatur, ut nulli alteri adhærescat tamquam pars integralis: & interior, quo substantia ita terminatur ut non adhærescat alteri sicut forma, aut sicut natura simul penetratiuè coexistens cum altero. ^{Dupliciter res existit in se.}

Dices; Illud, *per se*, non videtur ipsi existentia humanitatis aliquem modum superaddere; nam illa existentia, in sua ratione formali includit esse per se, cum sit esse substantia, quæ est res per se existens. Et confirmatur, quia accidentia in Eucharistiâ existunt per se, tamen verius est illis non accedere vllum novum modum positivum, quo per se existant: ergo neque hæc talis modus fingi debet. ²⁶

Respondeo; *Esse per se*, quod est de ratione substantia, est idem, quod esse ita perfectum, ut non possit esse in alio, ut in subiecto: non tamen est de ratione eius, ut ita sit completum, ut nulli alteri possit adhærescere: siue, ut omnibus modis esse ipsius *per se terminetur*: alioqui genera & species substantiarum, non essent substantia, cum terminentur differentiâ individua: Item partes non essent substantia, quia adhærescunt alteri. Dicit etiam potest, sicut existentia accidentis, non includit in suâ ratione, ut actu insit alteri; sed ut naturaliter apta sit, postuletque inesse: ita existentia substantia non includit ut actu *per se sit*, sed ut apta sit, postuletque natura sua esse per se.

Ad Confirmationem, Multi non sine ratione accidentibus extra subiectum positivum alium existendi modum tribuunt; unde ex opposito non rectè arguitur. An verò accidentia hæc extra subiectum, positivum alium existendi modum habeant, nos alibi dicemus. ²⁷

Dices Secundò, Si talis modus requiritur ad substantiam: ergo substantia non subsistit per se, sed per modum illum necessarium.

Respondeo,

Inest mo-
dus ille na-
turaliter
subsistentia.

Respondeo; Ille modus naturaliter imbitur in ipsa substantia actuali, tamquam intrinsecus terminus: Sicut superficies est in corpore; & omnes termini in rebus, quas intrinsecè terminant: & ideo substantia dicitur per se & non in alio terminari & subsistere. Potest etiam aliter responderi, vt num. precedenti insinuauimus.

28
Vt & na-
tura ipsius
hypostasis.

Ex dictis patet Primò; Quàm sit probabile rationem hypostaticam esse modum posituum essentiae actualis; cum variè modificetur per esse in se, & esse in alio. Secundò patet, Personam seu hypostasim nihil addere supra naturam indiuiduam, nisi illum modum per se. Tertiò patet, Quomodo personalitas sit complementum substantiale ipsius naturae; tunc enim in ratione substantiae est completa, quando per se terminatur. Quartò, Hunc modum non esse accidens, nec partem substantiae vel naturae rei; sed complementum sui terminum naturae, qui ad genus substantiae pertinet: Sicut terminus quantitatis ad quantitatem; modus inexistendi accidentis, ad genus illius accidentis. Vnde compositio istius modi cum naturâ, non est compositio accidentaria, sed substantialis; quia est compositio naturae cum suo intrinseco modo substantiali.

DVBIVM II.

Vtrum unio Incarnationis facta fuerit per modum unionis naturae cum ratione hypostaticâ seu Subsistentiâ?

29
Natura
humana
immediatè
vnita est
subsisten-
tiae Verbi.

Respondeo & Dico Primò, Vnione Incarnationis per se primò & immediatè copulata est natura humana, cum ipsa Subsistentiâ seu ratione hypostaticâ Verbi diuini: vnde semotis imperfectionibus, hæc unio facta est in modû vnionis naturae cum suâ ratione hypostaticâ. Patet ex dictis. Ideo enim hæc unio dicitur personalis, hypostatica &c. quia est tamquam naturæ & Subsistentiæ, seu personæ. Item dicitur esse facta in personâ, in Subsistentiâ Verbi Dei; quia natura humana est in eadem personâ, in quâ natura diuina; & eandem accepit Subsistentiam quam habet natura diuina. Secundò, Quia humanitas Christi caruit propriâ personâ creatâ, & tamen non manit impersonata & avuòçatos, vt ait Damasc. lib. 3. cap. 9. ergo fuit personata à Verbo, illique tamquam rationi hypostaticæ vnita. Tertiò, Patet à sufficienti enumeratione, nam omnes alij modi vnionis substantialis fuerunt exclusi: non enim fuit conuersio vnus naturae in alteram, nec unio per modum partium essentialium, neque etiam per modum partium integralium, vt per se constat: ergo, vt naturæ & suppositi.

Dices, Cur non vt existentiae cum essentia?

Respondeo, Quia inter hæc non est propriè unio; nam essentia considerata vt distinguitur cõtra existentiam, non est quiddam in naturâ rerum existentium, sed solum quid potentiale existens in potentia obiectiua, quia est intelligibile & operabile, vnde non potest vniri alteri tamquam rei distinctæ. Deinde, quia humana natura in Christo habet propriam suam existentiam creatam, quâ est natura actualis extra suas causas, siue extra nihil, & terminus creationis: ergo implicat contradictionem, vt existentia increata ei lic vnatur, vt per illam formaliter existat. Sed plura hac de re infra quaest. 17.

Dico Secundò, Ex hac immediatâ coniunctione Subsistentiæ diuinæ cum naturâ humanâ, factum est vt etiâ duæ naturæ substantialiter manserint vnitæ in eadem Subsistentiâ seu personâ Verbi. Patet ex dictis; Nam humana natura fuit vnita Subsistentiæ diuinæ, ita vt hæc fuerit facta eius Subsistentia: natura autem diuina huic Subsistentiæ antea inseparabiliter erat coniuncta: ergo duæ naturæ sunt vnitæ in eadem Subsistentiâ, & eadem Subsistentia est Subsistentia duarum naturarum. Ex quo vltius sequitur: etiam in Christo sit tantum vna persona, tamen hæc est instar duarum, quatenus duarum naturarum existentiam terminat.

Sed contrâ hoc mysterium obijciuntur tria genera Argumentorum. Primum sumitur ex parte Verbi. Secundum ex parte naturæ: Tertium ex parte compositi. Ex parte Verbi

Obijcitur Primò, Si Verbum tribuit humanæ naturæ suam Subsistentiam: ergo Subsistentia Verbi est forma seu affectio humanitatis.

Patet Consequentia, Quia subsistere dicitur à Subsistentiâ, sicuti scire à scientiâ: atqui homo dicitur scire à scientiâ tamquam à formâ quadâ: ergo similiter à Subsistentiâ dicitur subsistere, tamquâ à formâ quadam humanæ naturæ. Confirmatur; quia subsistere humanæ naturæ pendet à Subsistentiâ Verbi: ergo secundum aliquod genus causæ: atqui non tamquam à causâ efficiente; quia causalitas effectiua est communis toti Trinitati: nec tamquam à causâ finali, vel materiali, vt patet per se: ergo tamquam à causâ formali.

Respondeo Negando Consequentiam: Subsistentia enim etiam naturalis non est propriè forma, vt fusè ostendit Scotus in 3. dist. 1. quaest. 1. sed est vltimus terminus & naturæ modus. Patet, quia materia nuda habet suam partialem Subsistentiam qua terminatur & in se exilit, tamen nõ habet aliquam formam. Similiter anima separata & Angelus habent suam Subsistentiam, non tamen habent aliquam formam substantialem qua informantur. Vnde compositio ex naturâ & Subsistentiâ, est alterius rationis quam compositio materiæ & formæ.

Ad Probationem Conseq. Resp. Etsi in modo significandi similiter dicatur subsistere à Subsistentiâ, atque scire à scientiâ; in re tamen non est idem genus causandi. Nam etiam homo similiter dicitur à materiâ materialis, vti ab animâ dicitur rationalis; non tamen secundum idem causæ genus. Pari modo accidentia dicuntur subsistere per Subsistentiam subiecti; tamen hæc non est illorum forma vel materia.

Vnde ad Confirmationem Argumenti, Dico non omnem dependentiam pertinere ad aliquod genus causæ: Nam relatio pendet etiam à termino; non tamen secundum aliquod genus causæ propriè loquendo: refertur tamen ad illud genus causæ, cum quo maiorem habet affinitatem: & ita hæc dependentia humanitatis à Verbo, reducit ad causam formalem; dicitur enim humanitas subsistere Subsistentiâ Verbi, tamquam à causâ quasi formali.

Obijcitur Secundò: Si humanitas subsisteret in Verbo, afficeret Verbum & quasi informaret: Nam natura est forma suppositi: atqui hoc reputat perfectio à Verbi diuini.

Cc ij

Respondeo;

30
Natura di-
uina &
humana
vnita sunt
in vna
subsisten-
tia.

31

Obiectio-
nes ex par-
te Verbi
1. Quod
subsisten-
tia Verbi,
esset forma
humanita-
tis.

Resoluitura

Dependen-
tia huma-
nitatis à
Verbo, im-
propriè re-
ducitur ad
causam
formalem.

32
2. Obiectio:
quod hu-
manitas
afficeret
Verbum.